

El Diacrític | | Actualitzat el 06/05/2018 a les 16:17

?Un maig gèlid

Isaac Arriaza parteix dels 50 anys del Maig del 68 i els 200 anys del naixement de Marx per plantejar una crítica a determinada esquerra anticapitalista que al seu parer s'ha apropiat, tot neutralitzant-lo i no sense certs tics autoritaris, de l'antagonisme polític i la lluita social | «Avui, com fa cinquanta anys, o dos-cents, la lluita antiautoritària, contra la burocràcia estatal, contra el capitalisme, el treball assalariat, la mercantilització de la vida quotidiana i la destrucció del planeta en mans de l'industrialisme i el desenvolupament, és, també, i de forma ineludible, la lluita contra la petrificació institucional de l'antagonisme polític i la neutralització de la crítica»

Protestes al Boulevard Saint Germain de París el 6 de maig de 1968 | Bruno Barbey / 'Au coeur du Mai-68'

Encetem un mes farcit d'aniversaris memorables que ha vingut acompanyat d'una caiguda sobtada de les temperatures. Mai com ara l'antagonisme polític -o les manifestacions que se li atribueixen- s'havia prestat a un paral·lelisme meteorològic d'aquesta magnitud quan estem davant d'una primavera que es resisteix a arrencar definitivament i sense tornada enrere. Un doble aniversari i la cita recurrent per la classe treballadora -per desgràcia desapareguda per incompareixença, diluïda en una massa informe de consumidors expectants- durant el cinquè mes de l'any. Karl Heinrich Marx -el dia cinc s'han complert dos-cents anys del seu naixement a Trèveris, Renània-, les llambordes de París i una jornada del primer de maig, relegada amb el temps a simple nostàlgia militant, un xic més moguda -sobretot des del punt de vista de la realitat digital paral·lela- del que acostuma a ser habitual, a causa de la conjuntura política a Catalunya. I fred. Gebrades i llargues travesses per la inhòspita tundra resultant de la desaparició del pensament crític, l'agenollament de bona part del periodisme transformador -antany sempre reticent a alinear-se amb les instàncies de poder- a la causa republicana, a la causa de l'Estat, de

la burocràcia i l'heteronomia; en resum, una desesperant agonia de les pràctiques autònomes i antiautoritàries. La desactivació de l'antagonisme, engegada després de la segona vaga general de 2012, s'ha sublimat finalment. Ens trobem davant, doncs, de tres efemèrides incardinades estretament.

Comptem cinquanta anys de la revolta obrera, política i cultural més important de la segona meitat del segle vint a Occident. Malauradament, l'ocorregut durant la primavera de 1968, a la ciutat que acollí la *commune*, però també a altres indrets del planeta, està sent sotmès a una forta revisió *ciutadana* -i, per tant, reaccionària, a parer meu- per part d'alguns representants il·lustres (polítics i també mediàtics) d'allò que Miquel Amorós anomenà amb encert, l'esquerra del capitalisme. És a dir, la reformulació contemporània de l'estatisme d'ascendència soviètica que avui es manifesta sota diferents mutacions postmodernes i, sovint, amb aparença anticapitalista. No cal complicar-ho massa, el combinat inclou: retòrica *democratista* que mai no qüestiona la mercantilització absoluta de la vida, glorificació paternalista de la burocràcia estatal i, en conseqüència, de l'administració cívica del comportament en societat; tot seguit cal afegir una sèrie de silencis reveladors respecte a la submissió forçada envers el treball assalariat, la colonització tecnològica (ja no mirem sinó pantalles), el miratge del *creixement sostenible* i, per acabar-ho d'adobar, l'omissió cínica de l'imminent col·lapse de l'industrialisme. Es recomana servir-ho al voltant dels zero graus i prendre amb el nas tapat.

Per altra banda, és imperatiu reconèixer que el llegat del maig francès ha estat incorporat, paradoxalment, a la lògica espectacular i avui dia existeix com un producte de consum -mediàticament molt rendible, per cert- subjecte a la recuperació per part del mercat. En conseqüència, sembla que ningú recorda el paper que Marx -a través de la publicació dels Manuscrits de París, escrits el 1844 però inèdits fins als anys 30 del segle XX, Lukács -tot i que va fer-ne pública la seva desvinculació-, Marcuse i la Internacional Situacionista (hi havia molt més enllà de Debord), per exemple, hi van tenir en la forma que prengué l'antagonisme polític a occident a finals de la dècada dels 60. Silenci sepulcral, també -tot i que no pot sorprendre-, sobre les rèpliques tardanes ocorregudes a la península Ibèrica que, de mà de l'autonomia obrera i grups com Los Incontrolados, per exemple, posaren en qüestió el relat oficial articulat per l'esquerra autoritària al voltant de la *transacció* democràtica i la seva suposada necessitat davant l'amenaça involucionista del règim dictatorial franquista. Tricornis o urnes, us sona? Sembla que la història es resisteix a no repetir-se un cop més. Prou significatiu esdevingué el paper desmobilitzador de les -auto erigides- cúpules sindicals cap a les lluites autònomes que els treballadors i les treballadores, de la mà d'assemblees i delegats revocables, portaren a terme mitjançant vagues salvatges com la de Roca, al Baix Llobregat, que es prolongà quaranta-dos dies entre 1976 i 1977 durant mesos de novembre i gener.

Als mitjans dels anys 70, a la península, com abans durant el maig francès, en el marc de l'antagonisme polític i social, no es tractava de dirimir entre dictadura o democràcia, sinó entre administració absoluta de la vida sota el capitalisme o emancipació antiautoritària i negació de les mediacions imposades per la mercantilització i la burocratització creixent de l'existència. L'alienació, la pèrdua efectiva de la possibilitat d'autorealitzar-se, era quelcom comú a banda i banda del mur de Berlín i, també, dels Pirineus. No val enganyar-se. En canvi, res d'això es pot llegir als suplementes especials que dedica la premsa o esperar dels actes commemoratius al voltant de la revolta parisenca i la seva influència al sud d'Europa. Avui, quan el progressisme indica el camí correcte cap a la llibertat, que exigeix acceptar lideratges personalistes i l'existència d'estats-nació sense dissensió, recuperar el fil antiautoritari d'aquelles lluites és susceptible de rebre acusacions i assenyalaments. Les crides a la llibertat d'expressió -i les denúncies de la seva absència- constitueixen, en aquest sentit, pura retòrica dirigida a l'enemic i emmarcada en la lògica de la política separada i l'electoralisme. Amb comptades -i, per tant, lloables- excepcions i esforços dissidents, el que mediàticament es presenta com l'antagonisme polític d'esquerra, avui a Catalunya, respon a la lògica del partit únic, entesa com l'hegemonia d'un sol relat.

L'exposat més amunt no constitueix simplement un conjunt d'hipòtesis o apel·lacions gratuïtes motivades per un interès parcial. Per desgràcia, proliferen els fets a través dels quals alguns

entusiastes defensors de la república, com a quinta essència de la *democràcia i la llibertat*, han posat de manifest, han desvetllat, l'essència autoritària, a voltes totalitzant, d'aquesta peculiar revolució política. Sense anar més lluny, i com ja vàrem comprovar durant l'estiu, ha passat aquests dies a propòsit dels actes relacionats amb el primer de maig a alguns indrets de Catalunya. Així, fent honor al seu llegat històric, la darrera refundació de burocratisme d'esquerra, de l'oportunisme polític i el dirigisme populista d'arrel leninista, no satisfeta amb haver intentat cooptar -i molts cops sortir-se'n- la pràctica totalitat dels espais autònoms de l'antagonisme, inclosos alguns d'inspiració llibertària, s'ha cregut amb el dret d'exigir a tothom l'adopció de certs plantejaments relacionats amb la defensa de l'estat republicà. En aquest sentit, durant la setmana passada vàrem comprovar com es llençaven amenaces i acusacions dirigides a certes organitzacions que s'havien mostrat reticents a incorporar reivindicacions i consignes que, en fons i forma, posaven en risc la seva autonomia i capacitat de decisió no subordinada. O, com a mínim, el que han pogut conservar de les mateixes amb el pas de temps. D'altra banda, seria molt oportú, si no indefugible, preguntar-se com s'ha pogut arribar a aquest extrem. Quin tipus de deriva ha donat com a resultat el desembarcament massiu de l'autoritarisme en el si de rellevants agents polítics i sindicals en bona part aliens -almenys sobre el paper- a dinàmiques jerarquitzants més pròpies d'altres paradigmes, situats als antípodes pel que fa a la idea d'emancipació i, el que és més rellevant, com assolir-la. En qualsevol cas, les esmentades pràctiques, com he dit més amunt, no constitueixen pas una novetat; el mateix George Orwell les comprovà a la seva pell, en tornar ferit de les trinxeres, i les deixà reflectides a la seva cèlebre crònica sobre la revolució a Catalunya. El front patriòtic, sintetitzant, naturalitza uns mètodes que haguessin fet les delícies del conjunt de les *democràcies socialistes* (la cursiva reflecteix sarcasme i paüra a parts iguals) adherides al Pacte de Varsòvia. Fes el que et digui, com et digui i quan et digui. Si has de pensar, doncs no sempre resultaria convenient, fes-ho en els termes apropiats. En cas contrari, li fas el joc al règim del 78, al feixisme, al Rei... Un fil musical omnipresent, no hi ha escapatòria.

Volen que alcem la veu enfront una repressió determinada perquè abracem activament una altra, que emergeix endolcida mitjançant una retòrica preciosista, innocent, aparentment immaculada. Pretenen, a més, que ho fem feliços, satisfets d'haver participat de la nostra pròpia submissió, de la nostra pròpia misèria, de l'enèsima renúncia a la nostra capacitat per resistir la dominació. Resulta imperatiu tornar-s'hi. Denunciar la connivència amb l'autoritarisme i el personalisme de qui ens allibera constantment envers allò que ens convé per aconseguir la lliure determinació dels nostres cossos i les nostres consciències. Avui, com fa cinquanta anys, o dos-cents, la lluita antiautoritària, contra la burocràcia estatal, contra el capitalisme, el treball assalariat, la mercantilització de la vida quotidiana i la destrucció del planeta en mans de l'industrialisme i el desenvolupament, és, també, i de forma ineludible, la lluita contra la petrificació institucional de l'antagonisme polític i la neutralització de la crítica. I com passa sovint, com succeí també el 1968, només cal que algú comenci trencant el gel. Sense demanar permís.

Isaac Arriaza és autor del bloc Hic Rhodus, Hic Salta! Bitàcola de pensament antagonista i crítica de la cultura